

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

TADQIQOTLAR

ILM-FAN

TEKNOLOGİYALAR

ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

2025

Google Scholar

zenodo

Andijan, Uzbekistan

+998335668868

<https://innoworld.net>

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR
NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY, ONLAYN
KONFERENSIYASI TO'PLAMI

2-JILD 6-SON

Konferensiya to'plami va tezislari quyidagi xalqaro
ilmiy bazalarda indexlanadi

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

**Xalq pedagogikasida milliy bayramlar va marosimlarning tarbiya
vositasi sifatidagi o'рни**

Rajabboyeva Shaydo Umidbek Qizi

Xalmatova Dilobod Alimjanova

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Pedagogika fakulteti pedagogika yo'nalishi

2-kurs 24/1 guruh talabasi

rajabboyevashaydo79@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada xalq pedagogikasining asosiy unsurlari sifatida milliy bayramlar va marosimlarning tarbiyaviy imkoniyatlari tahlil qilinadi. Bayram va marosimlarning yoshlar ongida milliy identitetni shakllantirish, axloqiy, ma'naviy hamda ijtimoiy qadriyatlarni rivojlantirishdagi o'рни ilmiy manbalar asosida yoritiladi.

Abstract: This article analyzes the educational potential of national holidays and ceremonies as key elements of folk pedagogy. It highlights their role in shaping young people's national identity, moral, spiritual, and social values based on scientific sources.

Kalit so'zlar: xalq pedagogikasi, milliy qadriyat, bayram, marosim, tarbiya, an'ana, ma'naviy tarbiya

Keywords: folk pedagogy, national values, holiday, ceremony, upbringing, tradition, moral education

Kirish. Xalq pedagogikasi — bu avloddan avlodga o'tib kelayotgan an'ana, urf-odat, marosimlar va xalq donishmandligi asosida shakllangan tarbiyaviy tajribalar majmuasidir. Unda jamiyatning ko'p asrlik madaniy merosi, ma'naviy qadriyatlari, axloqiy me'yorlari va dunyoqarashi mujassamdir. Xalq pedagogikasining eng muhim bo'laklaridan biri bu milliy bayramlar va marosimlar bo'lib, ular yosh avlod tarbiyasida tabiiy, ta'sirchan va hayotiy vosita sifatida xizmat qiladi.

O'zbekiston xalqining qadimiy tarixida Navro'z, Hayit bayramlari, "Beshik to'y", "Sunnat to'y", "Nikoh to'yi", "Qiz oshi", "Sumalak sayli", "Mehrjon" kabi marosimlar tarbiya jarayonining ajralmas bo'lagi bo'lib kelgan (Karimov, 2021). Mazkur an'anaviy marosimlar xalq pedagogikasida shaxsni ma'naviy va ijtimoiy jihatdan kamol toptirishning eng samarali vositalaridan biri sifatida baholanadi.

Asosiy qism. Xalq pedagogikasida milliy bayramlar va marosimlar xalqning qadimiy tarbiyaviy tajribasini o'zida mujassam etgan kuchli ijtimoiy institut sifatida namoyon bo'ladi. Ular yoshlarni ma'naviy, axloqiy va ijtimoiy jihatdan kamol toptirishda keng pedagogik imkoniyatlarga ega. Bayram va marosimlar hayotning o'zi yaratgan tarbiya vositasi bo'lib, ularda xalqning turmush tarzi, ma'naviy qarashlari va qadriyatlar tizimi aks etadi.

Milliy bayramlarning tarbiyaviy funksiyalari keng qamrovli bo'lib, avvalo axloqiy va ma'naviy tarbiyada muhim ahamiyat kasb etadi. Bayramlar jarayonida yoshlarga mehr-oqibat, saxovat, halollik, poklik, kattalarga hurmat kabi fazilatlar bevosita amaliy faoliyat orqali singdiriladi. Masalan, Hayit bayramidagi ehson qilish, qarindosh-urug'larni ziyorat qilish an'analari yosh avlod qalbida insonparvarlik va ehtirom tuyg'ularini kuchaytiradi. Navro'z bayrami esa tabiat uyg'onishi va yangilanish ramzi sifatida totuvlik, hamjihatlik va bag'rikenglik g'oyalarini mustahkamlaydi.

Milliy bayramlar va marosimlarning dolzarbligi bugungi zamon bilan bog'liq. Hozirgi globalizatsiya va madaniy erkinlik davrida yoshlar ko'pincha chet el madaniyati va ommaviy axborot vositalari ta'sirida milliy qadriyatlarni unutish xavfi bilan yuzma-yuz. Shu nuqtai nazardan, bayram va marosimlar yosh avlodni milliy identitet, o'zlik va madaniy merosga hurmat ruhida tarbiyalashda zamonaviy vosita sifatida dolzarb ahamiyat kasb etadi. Bayramlar yoshlarning ijtimoiylashuvi jarayonida ham muhim o'rin tutadi. Jamoa bilan birga bajariladigan marosimlar, umumxalq tadbirlari, navbatchilik va hasharlarda ishtirok etish yoshlar dunyoqarashini kengaytiradi, ularda jamoaviylik, mas'uliyat, tashabbuskorlik kabi fazilatlarini shakllantiradi. Mahalla darajasida o'tkaziladigan "Hashar", "Xotin-qizlar oshi", "Bola oshi" kabi tadbirlar yoshlarni mehnatga, jamoaga xizmat qilishga va ijtimoiy faol bo'lishga o'rgatadi. Bu esa, ayniqsa, bugungi kunda ijtimoiy izolyatsiya va texnologik o'yinlar bilan bog'liq passivlik muammosini kamaytirish nuqtai nazaridan muhimdir. Marosimlar tarbiyaning yana bir muhim yo'nalishi — oilaviy qadriyatlarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Beshik to'y, sunnat to'y, nikoh marosimlari, qiz oshi kabi udumlar oila muqaddasligi, ota-onaga hurmat, qarindoshlik rishtalarini mustahkamlash kabi qadriyatlarni yoshlar ongiga singdiradi. Bu an'analar orqali yoshlar oila tuzilishi, undagi mas'uliyat, mehr-oqibat tamoyillari bilan bevosita tanishadi. Zamonaviy jamiyatda bu jihat ayniqsa dolzarb, chunki oilaviy qadriyatlarning kuchi va mehr-oqibatga asoslangan tarbiya yoshlar ongida barqaror shaxsiylikni shakllantiradi. Xalq hayotida asrlar davomida shakllangan mehnat va mavsumiy marosimlar ham tarbiya jarayonida alohida ahamiyatga ega. Sumalak sayli, g'alla bayrami, paxta bayrami kabi udumlar yoshlarda mehnatsevarlik, sabot, mashaqqatni yengib o'tish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Mehnat marosimlarida ishtirok etgan yoshlarning mehnat motivatsiyasi yuqori bo'lishi, mas'uliyatni chuqur his qilishi tadqiqotlarda ta'kidlab o'tiladi. Shu bilan birga, bu marosimlar yoshlarni ekologik va iqtisodiy ongga ham yo'naltiradi, ya'ni tabiiy resurslarga hurmat va milliy iqtisodiy qadriyatlarga e'tibor berishni rivojlantiradi. Umuman olganda, milliy bayramlar va marosimlar shaxsning ma'naviy-axloqiy, ijtimoiy va madaniy

kamolotini ta'minlaydigan ko'p qirrali pedagogik vositadir. Ular orqali yoshlarda milliy identitet, ya'ni o'z millatiga mansublik hissi mustahkamlanadi, tarixiy xotira va madaniy merosga hurmat kuchayadi. Shu bois marosimlar xalq pedagogikasining eng tabiiy, hayotiy va ta'sirchan shakllaridan biri bo'lib, bugungi ta'lim jarayonida ham o'z dolzarbligini yo'qotmaydi.

Xulosa. Xalq pedagogikasida milliy bayramlar va marosimlar yosh avlod tarbiyasining tabiiy, hayotiy va samarali vositasi sifatida muhim o'rin tutadi. Ular orqali yoshlar milliy qadriyatlarga sodiqlik, insoniylik, mehnatsevarlik, jamoaviylik va axloqiy yetuklik kabi fazilatlarni o'zlashtiradi. Bayramlar va marosimlar nafaqat madaniy meros, balki kuchli tarbiyaviy mexanizm sifatida bugungi ta'lim jarayoniga integratsiya qilinishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Azimov, A. (2019). O'zbek xalq an'analari va tarbiya tizimi. Toshkent: Fan.
2. Hasanov, B. (2023). Xalq pedagogikasining zamonaviy talqini. Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
3. Karimov, J. (2021). "Milliy bayramlarning tarbiyaviy ahamiyati". Pedagogika va psixologiya, №3, 44–49.
4. Ro'ziyev, S. (2022). Xalq pedagogikasining nazariy asoslari. Buxoro: Ilm ziyo.
5. Sayfullayeva, N. (2021). "Marosimlar orqali ma'naviy tarbiya". Ma'rifat, №5.
6. Tolipova, Z. (2020). Milliy bayramlar va yoshlar tarbiyasi. Toshkent: Sharq.